

EHS-toetsing Ganzebos, Hengelo

Aanleg leidingtracé fase 1, Hengelo

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

EHS-toetsing Ganzebos, Hengelo

Aanleg leidingentracé fase 1, Hengelo

Concept

Opdrachtgever

Akzo Nobel
Dhr. H. Leusink
Postbus 25
7550 GC Hengelo OV

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 6320
Datum: 16-7-2013
Projectleider
Opgesteld:
Gecontroleerd

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag
worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt
worden zonder schriftelijke toestemming van
Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig
afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Leeswijzer	6
2	HUIDIGE SITUATIE EN PLANVORMING	7
2.1	Gebiedsbeschrijving.....	7
2.2	Ruimtelijke ontwikkeling.....	8
2.3	Begrenzing EHS ter plekke.....	8
3	HUIDIGE WAARDEN	9
3.1	Inleiding.....	9
3.2	Actuele en toekomstige ecologische waarden	9
3.3	Intrinsieke waarden.....	11
4	EFFECTENBEOORDELING	12
4.1	Kwantitatieve aantasting	12
4.2	Kwalitatieve aantasting	12
5	CONCLUSIES EN ADVIES	14
5.1	Conclusies	14
5.2	Advies	14
	LITERATUURLIJST	15
	Bijlage 1: EHS-begrenzing en leidingentracé	16

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In verband met de voorgenomen ontwikkeling, de realisatie van het boorveld Ganzebos fase 1 bij Beckum is begin 2013 een verkennend onderzoek uitgevoerd. (Zie figuur 1 voor de ligging en van het gebied en de gebiedsbegrenzing). Uit de bevindingen van het verkennende onderzoek blijkt dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de Provinciale Ecologische hoofdstructuur (PEHS).

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt (PEHS). Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Daarom geldt in de EHS het 'nee' tenzij-regime. Als een voorgenomen ingreep de nee, tenzij-toets met positieve gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het nee, tenzij-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

1.1.1 Toetsingskader

Een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS is niet toegestaan tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- Er geen alternatieven zijn;
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd.

Voor relatief kleinschalige ontwikkelingen is een ontheffing van dit verbod mogelijk, mits wordt aangetoond en verzekerd dat deze wijziging:

- De wezenlijke kenmerken en waarden slecht in beperkte mate aantast.
- De kwaliteit en kwantiteit van de EHS op het betreffende gebiedsniveau tenminste behoudt.
- Plaatsvindt na een zorgvuldige afweging van alternatieve locaties
- Maatregelen bevat die resulteren in een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

Figuur 1. Boorveld Ganzebos met het leidingentracé (blauwe lijnen)

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de voorgenomen plannen, waarin de huidige situatie wordt beschreven. Voorts wordt ingegaan op de voorgenomen ontwikkeling, en de aard van de werkzaamheden die daaraan ten grondslag ligt. Relevante aspecten hierbij zijn ruimtebeslag en mate van verstoring door geluid en licht in de toekomstige situatie. Ook wordt ingegaan op de ligging van de EHS ter plekke (zie ook bijlage 1). In hoofdstuk 3 worden de actuele en toekomstige (ecologische) waarden van de EHS ter plekke weergegeven. In hoofdstuk 4 wordt de effectenbeoordeling uitgevoerd, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen kwalitatieve en kwantitatieve aantasting van de EHS. Hoofdstuk 5 sluit af met de conclusies en advies.

2

HUIDIGE SITUATIE EN PLANVORMING

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied omvat het kleinschalige landschap van Twente, waarbij kleine bosgebiedjes, boeren erven en lijnvormige (weg)beplanting in de vorm van houtwallen en singels, worden afgewisseld met akkers en graslanden. De beplanting langs de wegen bestaat in hoofdzaak uit zomereiken (veelal oude bomen). De graslanden en akkers zijn in regulier gebruik en worden jaarlijks intensief bemest t.b.v. de landbouw. Floristisch zijn hierdoor geen bijzondere waarden te verwachten op de percelen en in de slootkanten. Uit het eerder uitgevoerde onderzoek blijkt tevens dat de bermen ook ongeschikt zijn voor beschermde planten.

Onderstaande foto's geven een indruk van de situatie ter plekke.

Afbeelding 1: Houtwal Ganzebosweg

Afbeelding 3: Houtwal aan de Beckumerstraat

Afbeelding 2: Oude Matenweg

2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

Het leidingtracé bestaat uit een netwerk van leidingen en 21 boorlocaties. Bij de aanleg van de leidingen wordt een sleuf van ca. 1 meter breed gegraven. Voor de aanleg van de strook wordt een ca. 10 meter brede strook gebruikt voor de machines en het gescheiden afleggen van de te ontgraven lagen (teelaarde en diepere lagen). Zie figuur 1 voor de ligging van de tracés.

Het nieuwe leidingtracé tussen de toekomstige boorvelden is deels gesitueerd langs wegen en paden. Een aantal trajecten lopen ook door bouw- of grasland en kruisen daarbij een houtwal of bomenrij. Verder komt vanaf het nieuwe boorveld Ganzenbos een nieuwe leiding te liggen richting boorveld Boekelerhoek. Dit nieuwe leidingtracé is gelegen door bouw- en grasland. Bij Boekelerhoek takt de nieuwe leiding aan op een bestaande leiding.

2.3 Begrenzing EHS ter plekke

Voor de begrenzing van de EHS ter plekke wordt verwezen naar bijlage 1. Het leidingtracé doorkruist (of ligt langs) verschillende door EHS begrensde percelen. Met cirkels is aangegeven waar er sprake is van een conflictsituatie met de PEHS. Het gaat met name om de doorkruising van houtwallen en singels.

3

HUIDIGE WAARDEN

3.1 Inleiding

Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zullen de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied moeten worden gespecificeerd. In Overijssel is dit vastgelegd in de Omgevingsvisie en de Catalogus Gebiedskenmerken (Provincie Overijssel, 2009b). De wezenlijke waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied (zie natuurbeheerplan Overijssel 2012). Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en – kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water, lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

3.2 Actuele en toekomstige ecologische waarden

Het leidingentracé doorsnijdt op een drietal plaatsen de EHS. Het gaat om de volgende elementen:

1. Een houtwal van eiken en berk;
2. Een agrarisch grasland perceel dat is omgevormd naar natuur (grasland);
3. Een beplante stijlrand met zomereik.

Element 1: Houtwal/bomenrij van eiken en berken

Element 2: Graslandperceel

Element 3: Steilrand beplant met zomereiken

Ad 1: Lijnvormig element van zomereiken en berken (ongeveer 40 jaar oud). Element is smal en daardoor gevoelig voor invloeden van buitenaf. Ondergroei is beperkt tot een matig ontwikkelde struiklaag. Voor nestelende vogels is het gebied sub-optimaal. Element kan wel gebruikt worden door vleermuizen die in de luwte van de bomen foerageren en hun vliegroute hebben. Ook grote en kleine marterachtigen kunnen het lijnvormige element gebruiken om langs te foerageren en te migreren naar andere gebieden. Soorten al ree kunnen tussen de beplanting overdagen. Als individueel element is deze door de matige ontwikkeling van een struiklaag en de randinvloeden van klimaat en de mens als weinig waardevol voor ecologie aan te merken, maar door de samenhang met het omliggende landschap moet dit element toch als waardevol gezien worden (verkleining van het landschap en migratiefunctie). Indien goed onderhouden, waarbij de kroonlaag nog verder wordt uitgedunt, kunnen de ecologische waarden in de toekomst verder toenemen (meer struiken en kruiden).

Ad 2: Graslandperceel aan de Beckerstraat, welke begrenst is als bestaande natuur. In de huidige situatie omvat het perceel een stuk grasland, welke op basis van de foto's van het gebied botanisch (nog) weinig waardevol is. Het gebied is in het Natuurbeheerplan van Overijssel begrenst als kruiden- en faunarijk grasland. Deze doelstelling is zeker na omvorming niet direct haalbaar vanwege de hoge concentraties fosfaat in de toplaag van de bodem. Hierdoor is er nog teveel sprake van een hoge concurrentiekracht voor grassen, waardoor kruidachtigen worden verdrukt. Normaal gesproken duurt het ontwikkelen naar een floristisch meer interessante vegetatie vele decennia. Op korte termijn worden dan ook geen hoogwaardige vegetaties in het plangebied verwacht.

Ad 3: Element betreft een steilrand waarop enkele zomereiken groeien. Te zien is dat de beplanting een vrij open structuur heeft en dat een goed ontwikkelde struiklaag ontbreekt. Het element vertoont grote overeenkomsten met element 1. Op zichzelf (ecologisch) niet zeer waardevol, maar in samenhang met de in de omgeving aanwezige elementen fungeert ook dit element als foerageergebied, migreerroute etc. Steilrand kan in de toekomst waardevoller worden, mits de ondergroei met struiken (besdragend) toeneemt.

3.3 Intrinsieke waarden

Het gebied wordt gekenmerkt door een kleinschalige afwisseling van houtwallen en singels en kleine bosjes. Het betreft hier een gebied op de overgang van het oude hoevenlandschap naar het jonge heide- en broekontginningslandschap. Het gebied is door de vele landschapselementen te karakteriseren als half-open tot gesloten. Dit is tevens waar het om gaat in deze toetsing (tijdelijke verwijdering van landschapselementen). Zaken als donkerte, stilte e.d. zijn hier niet aan de orde.

4

EFFECTENBEOORDELING

4.1 Kwantitatieve aantasting

Met het voornemen wordt door de genoemde elementen een 10 meter brede werkstrook aangelegd. Ten behoeve hiervan worden bomen en struiken verwijderd en de bodem vergraven. Echter, na realisatie wordt de situatie weer hersteld en behouden de elementen hun oppervlakte. Er worden netto gezien geen gronden aan de EHS onttrokken.

4.2 Kwalitatieve aantasting

Functioneren EHS ter plekke

Met de voorgenomen ingreep ontstaan geen barrières voor planten en dieren. De EHS ter plekke blijft functioneren zoals deze dat nu ook doet. De lijnvormige beplanting die doorsneden wordt over ongeveer 10 meter, wordt na realisatie weer ingeplant met jonge bomen. Het tijdelijke gat is voor kleine marterachtigen, grote marterachtige en vleermuizen nog altijd goed te overbruggen. Wel neemt de ontwikkeling van de jonge bomen naar een volwassen boom enkele tientallen jaren in beslag. Echter, de houtwallen zijn toe aan een forse dunning (verjonging) om zodoende vitaler te worden en meer ruimte te creëren voor struiken en kruidachtigen.

Ten aanzien van het flora- en faunarijk grasland kan het volgende vermeldt worden. Door de ingreep vindt een aantasting van de vegetatie plaats. Echter, deze is nog niet goed ontwikkeld gezien de fosfaathuishouding in de bodem. Door na de werkzaamheden de teelaarde onderin de sleuf te verwerken en de schralere bodem die oorspronkelijk onder in het profiel zat naar boven, ontstaat aan het maaiveld een nutriënten arme situatie, waar kruidachtigen een kans hebben om zich te vestigen. Er is geen afname van kwaliteit t.o.v. de huidige situatie.

Er is geen sprake van een kwalitatieve aantasting van de werking van de EHS ter plekke.

Aantasting wezenlijke waarden en kenmerken

Bij de beoordeling van het niet-ecologische deel wordt gekeken naar de volgende wezenlijke waarden en kenmerken:

- De geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
- De waterhuishouding;
- De kwaliteit van bodem, water en lucht;
- De rust, stilte donkerte;

- De openheid/geslotenheid;
- De landschapsstructuur;
- De recreatieve mogelijkheden in het gebied (belevingswaarde).

Effecten op de volgende wezenlijke kenmerken en waarden verdienen een nadere toelichting/onderbouwing:

- Openheid/geslotenheid
- Landschapstructuur

Gezien de vele aanwezige houtwallen en singels is het niet aannemelijk te maken dat de mate van geslotenheid/openheid sterk veranderd. Dit is zeer lokaal en tijdelijk van aard. Na realisatie worden de houtwallen en singels weer doorgeplant. Van een negatief effect op de wezenlijke waarden van het gebied is geen sprake.

Landschapsstructuren blijven behouden, aangezien deze weer worden doorgeplant. Feitelijk worden de elementen verjongt, waardoor deze weer vitaal worden en daarmee langer gespaard blijven.

5

CONCLUSIES EN ADVIES

5.1 Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken moet geconcludeerd worden dat de EHS met de realisatie van het project op een drietal plaatsen wordt doorsneden. Het gaat hierbij om een graslandperceel en twee lijnvormige groenelementen. Na realisatie van de plannen is er geen sprake van afname van het areaal EHS. Voorts is geen sprake van een kwalitatieve afname van de EHS ter plekke aangezien de kap van enkele oude bomen gecompenseerd wordt door de aanplant van jonge bomen op dezelfde plaats. Feitelijk worden hiermee de oude lijnvormige groenelementen plaatselijk verjongt en daarmee geïtaliseerd. Het grasland elementen zal na bodemverwonding meer variatie krijgen in de bodem en daarmee een ander floristische samenstelling. Dit kan bijdragen aan een verder ontwikkeling van een divers flora- en faunarijk grasland.

5.2 Advies

- U wordt geadviseerd ter plaatse van de elementen een zo smal mogelijke werkstrook aan te houden, zodat zo veel mogelijk bomen behouden kunnen blijven.
- Na realisatie dient het ontstane gat in de beplanting weer aangeplant te worden met inheems plantmateriaal, welke aansluit bij de reeds aanwezige beplanting (zomereik, berk, vuilboom, lijsterbes).
- In overleg met de eigenaar van het graslandperceel kan besloten worden om de voedselrijke toplaag onderin de te graven sleuf te verwerken om zodoende een schralere uitgangssituatie te creëren welke gunstig is voor de ontwikkeling van een botanisch meer waardevol grasland.
- Bij het dichten van de sleuf de bodem niet te hard aandrukken om bodemverdichting te voorkomen. Tevens is het raadzaam bij de uitvoer gebruik te maken van rijplaten of een rupskraan. Zeker bij natte weersomstandigheden.

LITERATUURLIJST

Ministerie van LNV en VROM en de provincies, 2006, Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel EHS-Saldobenadering en Herbegrenzing EHS, Ministerie LNV en VROM, Den Haag

Provincie Overijssel, 2009a Omgevingsvisie, Provincie Overijssel, Zwolle

Provincie Overijssel, 2009b Catalogus gebiedskenmerken, Provincie Overijssel, Zwolle

Provincie Overijssel, 2011 Natuurbeheerplan Overijssel, Provincie Overijssel, Zwolle

Provincie Overijssel, 2013 Omgevingsvisie, Provincie Overijssel, Zwolle

www.overijssel.nl

Bijlage 1: EHS-begrenzing en leidingtracé

EHS-Ganzebos en omgeving

Conflict situaties EHS

